

**Східноукраїнська наукова
юридична організація**

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ЦІННІСТЬ ПРАВА
ЯК НАЙЕФЕКТИВНІШОГО РЕГУЛЯТОРА
СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН»**

2–3 жовтня 2020 р.

**м. Харків
2020**

УДК 340(063)
Ц 65

Ц 65 **Цінність права як найефективнішого регулятора суспільних відносин:** міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 2–3 жовтня 2020 р. – Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2020. – 112 с.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

УДК 340(063)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Басва Л. В.

МУНІЦИПАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ

ЯК ІНСТИТУТ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА..... 6

Ревунець Г. А.

ГЕНЕЗИС ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Сворака С. Д., Татарин А. Б.

МІСЦЕВІ ВИБОРИ – 2020: НОВАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА 13

Штогрін М. М.

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЖІНОК

В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ 17

Штогрін М. М.

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ

ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ В УКРАЇНІ 21

СЕКЦІЯ 2. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО

Гуйван П. Д.

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗМІСТ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ 26

Менюк Д. О.

ОСОБЛИВІСТЬ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВОГО РІШЕННЯ

ПРИ ВСТАНОВЛЕННІ КОНСТИТУЦІЙНИМ СУДОМ УКРАЇНИ

НЕКОНСТИТУЦІЙНОСТІ (КОНСТИТУЦІЙНОСТІ) ЗАКОНУ,

ІНШОГО ПРАВОВОГО АКТА ЧИ ЇХ ОКРЕМОГО ПОЛОЖЕННЯ

У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ 31

Сулима В. П.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ

КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ В УКРАЇНІ 35

СЕКЦІЯ 3. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Найченко А. М.

ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ:

ІНІЦІАТИВА СУДУ У ЗБИРАННІ ДОКАЗІВ 39

СЕКЦІЯ 4. ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кравець П. В.

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТА КОЛЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ
ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ... 43

Кравець П. В.

ОКРЕМІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ
ТА ЇХ ДІЄВІСТЬ В УМОВАХ СИСТЕМАТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ
ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА 48

Кравець П. В.

ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ
В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ 52

СЕКЦІЯ 5. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Бондар В. І.

ПРОЦЕС ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ 57

Козинець А. А., Усатенко Д. І.

ДЕРЖАВНІ НАГОРОДИ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ РІЗНОВИД
СТИМУЛЮВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ 62

Малус А. І.

ЩОДО ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ..... 67

Мельниченко В. С.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ 71

Плугатар Т. А., Лелет С. М.

ФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ..... 74

Савченко Л. А., Коврига М. М.

ПРАВОВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ КРИПТОВЛЮТ
В СИСТЕМАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ ФІНАНСІВ (DEFI) 79

**СЕКЦІЯ 6. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО,
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ;
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА**

Бурдель І. О.

НАПРЯМИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК В УКРАЇНІ.. 83

Голоботовський В. І.

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ
ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ОБСТАВИН ПОСТРІЛУ
ТА ЇХ МІСЦЕ В СИТЕМІ СУДОВОЇ БАЛІСТИКИ 86

Кіндрук В. М.

МОЖЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ
В УКРАЇНІ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ СВІДКІВ
В МЕЖАХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 91

Кіндрук В. М.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ СВІДКІВ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ 94

Матвійчук М. А.

ПОГЛЯДИ І. МАЛИНОВСЬКОГО НА ЗАСЛАННЯ 98

Немировська М. В.

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ
ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИГЛЯДІ ОСОБИСТОЇ ПОРУКИ 102

Хитоніна М. С.

СПРОЩЕНИЙ ПОРЯДОК СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРОВАДЖЕНЬ ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ 106

Матвійчук М. А.

аспірантка,

викладачка кафедри кримінально-правових дисциплін

Національного університету «Острозька академія»

м. Острозь, Рівненська область, Україна

ПОГЛЯДИ І. МАЛИНОВСЬКОГО НА ЗАСЛАННЯ

Засланню як кримінально-правовому та кримінально-виконавчому явищу, тривалий час не приділяла увагу російська правова наука, незважаючи на його досить тривале і широке застосування в Московській державі та в Російській імперії. Лише після виходу в світ у 1862 р. роману Ф. Достоєвського «Записки з мертвого дому» [1], у якому, в минулому в'язень Омської каторжної тюрми, описав жахливе становище в Росії в'язнів-каторжан, до цієї проблеми була звернена увага і громадськості, і наукового товариства.

На цій же хвилі у 1900 р. була опублікована наукова праця І. Малиновського «Заслання в Сибір», основана на нормативному матеріалі, результатах досліджень попередників та на власних спостереженнях, оскільки в цей час І. Малиновський проживав у місці заслання, у Томську, та працював професором Томського університету. Метою цього дослідження автор вказав «вирішення питання про історичну долю заслання в минулому і про його значення у теперішньому», висвітливши його кримінально-виконавчий аспект [2].

Як зауважував вчений, заслання як кримінальне покарання, спрямоване на свободу злочинця було відоме уже в древності. Свобода злочинця уражалася в тому, що він виганявся з рідної землі. В епоху Руської Правди могли піддаватися вигнанню віддані князю на «поток», а за литовської доби виганялися за межі держави «виволанці». В Московській державі таке вигнання називалося «вибиттям із землі геть» і застосовувалося спочатку з метою звільнення суспільства від «лихих людей». Згодом, держава перестала виганяти злочинців, – вона почала засилати їх на окраїни для того, щоби позбавитися «лихих людей», з одного боку, та заселити окраїни, з другого боку. Так у друг.пол. XVI ст. в Московській державі з'явилося заслання як покарання, яке полягало у тому, що особу засилали в певне місце для відбування

там покарання з одночасним позбавленням її права вільно міняти місце проживання [2, с. 8–9; 3, с. 510–511].

Першим законом, в якому згадувалося про заслання, був указ 1582 р., згідно з яким засилали в окраїнні міста Севськ та Курськ [4, с. 251–253]. При цьому заслання було не самостійним покаранням, а лише додатком до так званої торгової страти, тобто покаранню батогом. Згідно Уложення царя Олексія Михайловича 1649 р. [5] заслання призначалося в 11 випадках – для злодіїв, шахраїв, розбійників тощо.

До кінця XVII ст. з'являється ряд указів, які все збільшують випадки заслання. Так, крім заслання згідно закону звичайних злочинців, в Московській державі широко практикувалось заслання політичних злочинців, військовополонених, іноземців, які після закінчення служби в Московській державі бажали повернутися на свою батьківщину, розкольників, «гулящих людей», та «опальних», тобто тих, які накликали на себе гнів Государя.

Заслання в Московській державі здебільшого застосовувалось не як основне покарання, а як додаткове або як заміна іншого, більш тяжкого. Наприклад, за першу крадіжку (татьбу) згідно Уложення 1549 р. призначалося покарання бити батогом, відрізати ліве ухо і посадити в тюрму на 2 роки, а вже після відбуття цих покарань відправити в заслання. Згідно указів 1679 і 1680 рр. наказано було заслати в Сибір усіх злочинців злодіїв, які згідно з попередніми указами підлягали відняттю рук, ніг і двох пальців. Згідно указу від 1653 р. усі злодії та розбійники, які були засуджені до смертної кари і відбували покарання в тюрмі, підлягали засланню. А указ від 1691 р. у заслання відправляв абсолютно всіх засудженх до смертної кари злочинців [6, с. 346].

Місцями заслання в XVII ст. були Архангельськ, Холмогори, Устюг, Перм, Уфа, Казань, Азов, Таганрог, але переважно – Сибір. Заслані в Сибір поділялися на розряди: заслані «на службу», інші «в посад», ще інші «на ріллю». Заслані «на службу» записувались в розряди служилих людей по воєнному та по цивільному відомствах, та підпорядковувались загальному порядку державної служби, та отримували «хлібне» і «грошове». Заслані в «посад» приписувались до тяглих посадських, тобто міських людей того міста, в яке вони заслані. Очевидно, вважав І. Малиновський, положення таких засланців нічим не відрізнялося від положення корінних міських обивателів. Заслані «на

рілля» отримували від казни земельні ділянки і позику на первісне облаштування, а взамін, зобов'язані були орати «на Государя» «десятинну рілля», частину врожаю давати в казну.

У XVIII ст. Московський уряд притримується того ж погляду на злочинця як дармової сили, але експлуатує у формі заслання на каторжні роботи. Так продовжувалася досягатися колонізаційна мета, хоча не усі спроби в цьому напрямі були успішними [6, с. 257–269].

Так, згідно «Статуту про засланих» і «Статуту про етапи в Сибірських губерніях» [4, с. 132–301], висланню підлягали лише за вироком суду. Визначалася роль губернського та повітового начальства щодо руху засланих, точно вказувався маршрут в заслання, наводилися правила для керівництва охорони, що супроводжували засланих. В Сибірі для завідування засланими створювалися «Тобольський наказ про засланих», а також Тобольська, Томська, Іркутська та Єнісейська експедиції про засланих.

Становище засланого на місці заслання згідно цих законів залежало не лише від його винуватості, а і від його здібностей та його попередньої професії. Злочинці більш тяжкі засилялися на каторжні роботи, злочинці менш тяжкі засилялися на поселення. Заслані на поселення поділялися на 6 розрядів: «тимчасові заводські робітники», «дорожні робітники», «ремісники», «слуги», «поселенці», «нездатні».

Вказані закони лягли в основу пізніших законів XIX ст. щодо вислання та засланців: «Уложення про покарання» [7], «Статуту про засланців» [8].

Управління засланням здійснювало Головне тюремне управління при Міністерстві юстиції. Безпосереднє розпорядження про відправлення в Сибір осіб, засуджених до заслання, належало губернським управлінням. Нагляд за рухом арештантських партій покладался на особливих інспекторів з переселення арештантів. Супроводжувала засланих арештантів особлива вартова стража. Маршрут встановлювався законом. Центральними пунктами були – Москва, Казань, Перм, Тобольськ, а пізніше Тюмень.

З середини XIX ст. законодавство знало заслання судове і заслання адміністративне. Згідно судових вироків визначалося заслання на каторгу, на поселення, на проживання і на оселення.

Каторжні роботи призначалися на строк від 4 до 20 років та безстроково. Каторжники працювали в копальнях, на фабриках і

заводах, на будівництві доріг, прорубці та корчванні лісу тощо. Життя каторжників проходило виключно між каторжною роботою і каторжною тюрмою. Каторжники поділялися на розряди: випробовувані (испытуемы – рос.) та ті, що виправляються.

Заслання на поселення в місця віддалені та в місця не настільки віддалені. Усі вони знаходилися у Східному Сибірі. Ті з засуджених до вислання на поселення, які до суду вилучені були від тілесного покарання, прямо засилялися в Східний Сибір. Ті, які від тілесних покарань не були вилучені, підлягали примусовим роботам на заводах на протязі 4 років, а після цього також засилялися в Східний Сибір.

Заслання на проживання в Сибір і у віддалені Європейські губернії. Заслання на проживання в Сибір своєю чергою поділялася на заслання в Західний Сибір – в губернії Тобольську і Томську, і заслання в Східний Сибір – в губернії Іркутську і Єнісейську. Заслані на життя зобов'язані були на місці заслання обрати рід життя, приписатися до міщанського або селянського товариства. Вони перебували під наглядом поліції, не могли приймати участі у виборах, не могли отримувати свідоцтв гільдій, що давали звання купця, проте 3 роки користувалися пільгами з оплати податей.

Заслання на оселення. Цьому виду заслання підлягали лише бродяги. Заслані в Сибір, вони півтора року перебували у віданні експедиції з засланих, з залученням до громадських робіт. По збігу цього строку вони могли обрати собі рід життя на тих же підставах, що й заслані поселенці [12, с. 21–24].

В усіх своїх роботах про заслання І. Малиновський з економічної, соціальної, моральної, правової точок зору обґрунтовував шкідливість заслання як кримінального покарання і його реалізації на практиці, та виступав за скасування. Але в Російській імперії воно скасоване не було. А в Україні скасування заслання як кримінального покарання відбулося лише у 1992 р.

Список літератури:

1. Записки изъ мертваго дома Ф. М. Достоевскаго. Часть первая. Санктпетербургъ: Въ типографіи Эдуарда Праца, 1862. 151 с.
2. Малиновскій І. Ссылка в Сибирь. Публичныя лекція, читанныя въ Томскъ въ ноябрь 1889 года . Томскъ : Паровая-литографія П. И. Маркушина, 1900. 90 с.

3. Малиновскій І. Лекції по історії русскаго права. Издательство кооперативного т-ва «Єдиненіє» въ Ростовъ на Дону, 1918. 488 с.
4. Хрестоматія по курсу «История отечественного государства и права» / Камалова Т.Г. Челябинск: Полигро-Мастер, 2007. 521 с.
5. Соборное уложение царя Алексѣя Михайловича 1649 года. Москва: Печатная А. И. Снигеревой, 1907. 99 с.
6. История государства и права России. Московское государство (XIV – XVII вв.): Хрестоматія. Москва: Юнити, 2019. 599 с.
7. Уложение о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ. Санкт-Петербург: В типографіи Второго Отдѣленія Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи, 1845. 992 с.
8. Уставъ о ссыльныхъ / Сводъ законовъ Россійской имперіи. Т. 14, Тѣтрадь 5. Санктпетербургъ, 1857. 122 с.

Немировська М. В.

*студентка другого курсу магістратури спеціальності «Право»
факультету екології і права кафедри правознавства
Поліського національного університету
м. Житомир, Україна*

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИГЛЯДІ ОСОБИСТОЇ ПОРУКИ

Як зазначено у пункті 2 частини 1 статті 176 Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України), одним із запобіжних заходів, які можуть застосовуватися під час кримінального провадження, є особиста порука [1, с. 110]. Слід зазначити, що запобіжний захід у вигляді особистої поруки насправді не має ізольованого характеру і не передбачає обмеження прав і свобод підозрюваного, обвинуваченого. У чинному КПК України особиста порука займає друге місце у списку запобіжних заходів. Це свідчить про те, що законодавець розглядає даний вид запобіжного заходу поряд із особистим зобов'язанням як такі, який застосовується тоді, коли не потрібні більш серйозні запобіжні заходи. Однак, на наш погляд, особиста порука не є